

Nr 33

Utlåtande i anledning av motioner angående avgiften för kontrollbesiktning av motorfordon.

Tredje lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nr 283 i första kammaren av herr *Nyman* och nr 351 i andra kammaren av herrar *Enskog* och *Andersson* i Örebro.

I motionerna, som är likalydande, hemställes »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om att bestämmelserna om kontrollbesiktning av motorfordon ändras så att dagen för anmälan om besiktning skall vara avgörande för avgiftens storlek i stället för inställedagen».

På begäran av utskottet har yttrande över motionerna avgivits av Aktiebolaget Svensk Bilprovning.

Gällande bestämmelser

De grundläggande bestämmelserna angående kontrollbesiktning ges i 24 § *vägtrafikförordningen* den 28 september 1951. I 1 mom. första och andra styckena finns bestämmelser rörande kontrollbesiktning av vissa speciella motorfordon och släpfordon. Tredje stycket i samma moment innehåller regler för kontrollbesiktning av övriga registrerade motorfordon och släpvagnar. Enligt dessa regler skall fordon tillhörande denna kategori undergå årlig kontrollbesiktning, om fordonet är minst tre år gammalt.

Närmare bestämmelser om kontrollbesiktning återfinns i *vägtrafikkungörelsen* den 7 december 1951 (VTK). I 54 a § 1 mom. föreskrivs att kontrollbesiktning enligt 24 § 1 mom. tredje stycket VTF i fråga om fordon, för vilket finns anteckning om årsmodell i besiktningsinstrumentet eller typintyget, första gången skall ske under tredje kalenderåret efter det år som anges i årsmodellbeteckningen. I fråga om övriga fordon gäller besiktningskyldigheten fr. o. m. det kalenderår vid vars början uppenbarligen minst tre år förflutit sedan fordonet tillverkades. Kontrollbesiktning av motorfordon som avses i 1 mom. skall äga rum inom en för fordonet gällande inställesetermin, som består av en inställesemånad och de närmast föregående två och närmast följande två kalendermånaderna. Inställesemånaden bestämmas som regel efter sista siffran i fordonets registreringsnummer enligt ett system som anges i 54 a § 2 mom. VTK. Om nämnda siffra är 5 skall fordonet inställas för besiktning i maj månad, om den är 6 i augusti, 7 i september o.s.v.

Ifrågavarande besiktningsverksamhet handhas av det för ändamålet bildade AB Svensk Bilprovning. Avgifterna för bolagets förrättningar är fastställda i kungörelsen den 13 november 1964 (nr 720) om förrättningsavgifter för Aktiebolaget Svensk Bilprovning. För exempelvis personbil utgör avgiften för fullständig kontrollbesiktning 35 kr. Om sådan besiktning företages under de två sista månaderna av den inställetstermin som gäller för fordonet får avgiften höjas för personbil till 50 kr.

Motionerna

I motionerna framhålles att bestämmelsen om högre avgift för det fall att fordonet besiktigas under de två sista månaderna av inställetsterminen i vissa fall kan medföra att två personer, som samtidigt anmäler sina bilar till kontrollbesiktning vid olika stationer, kan komma att få betala olika avgifter, eftersom avgiftens storlek bestämmes av när vederbörande bilprovningsstation kan ta emot fordonet. T. ex. en influensaepidemi på en station kan alltså medföra att bilägare får betala högre avgifter än de annars skulle ha gjort eftersom väntetiden blir förlängd.

Några organisatoriska svårigheter torde enligt motionärerna inte föräledas av en sådan ändring av bestämmelserna, att om man lät avgiftens storlek bli beroende på när *anmälan* om besiktning gjorts — givetvis under förutsättning att besiktning verkställts vid den tidpunkt som bestämts vid anmälan — i stället för när *besiktning* gjorts.

Remissyttrande

I sitt yttrande över motionerna hemställer *AB Svensk Bilprovning* att utskottet icke måtte tillstyrka bifall till desamma.

Bolaget lämnar efter en redogörelse för gällande bestämmelser vissa statistiska uppgifter om bolagets besiktningsverksamhet. I denna del anföres bl. a.

Bolagets besiktningsverksamhet sker f. n. vid 152 bilprovningsstationer fördelade över hela landet. Av dessa är 26 s. k. besöksstationer med begränsat öppethållande. Under år 1967 utförde bolaget sammanlagt ca 2 miljoner besiktningar, varav ca 1,4 miljoner kontrollbesiktningar. Återstoden hänförs till efterkontroller till kontrollbesiktningar, övriga obligatoriska besiktningar (registreringsbesiktning, lämplighetsbesiktning, särskild kopplingsbesiktning, exportvagnsbesiktning, särskild mopedbesiktning) samt frivilliga besiktningar (trafiksäkerhetskontroll, konditionsbesiktning).

Besiktningarna fördelar sig relativt ojämnt på årets månader. År 1967 var besiktningsfrekvensen högst under mars månad, då 152 996 kontrollbesiktningar utfördes vid bolagets besiktningsstationer. Antalet besiktningar var lägst under juni och juli månader och uppgick till 82 256 resp. 61 415. Härvid bör observeras att juni och juli inte är inställetsemånader. Av övriga månader hade september det lägsta antalet besiktningar under år 1967.

Denna månad utförde bolaget 110 198 kontrollbesiktningar.

Även besiktningens verksamhetens fördelning på veckor inom varje månad är relativt ojämn. Sista veckan i varje månad svarar i allmänhet för ett större antal besiktningar än övriga veckor under perioden.

Det är önskvärt av flera skäl att arbetsmängden vid bilprovvningsstationerna är någorlunda jämnt fördelad i tiden. Bolaget har därför i sin information rörande kontrollbesiktningarna framhållit att fordonsägarna bör göra tidsbeställningen i så god tid som möjligt. Vidare har bolaget erinrat om att bilprovvningsstationerna är minst belastade i början av varje månad.

Genom olika åtgärder har bolaget sedan länge sökt anpassa verksamheten till den varierande arbetsbelastningen. Under år 1967 har till följd härav fordonsägarnas önskemål om tid för besiktning i allt väsentligt kunnat tillgodoses. Beläggningen på stationerna följs upp genom att rapporter om bokningsläget varje måndag lämnas till bolagets huvudkontor. Enligt denna rapportering kunde under föregående år vid det helt dominerande antalet bilprovvningsstationer besiktning utföras samma dag som fordonsägaren gjorde sin beställning eller senast dagen därpå. Väntetider på 2 eller 3 dagar förekom vid vissa stationer. Över 3 dagars väntetid hade endast ett fåtal stationer och i huvudsak under första halvåret. Under andra halvåret 1967 förekom väntetider över 3 dagar endast vid enstaka tillfällen och vid ett fåtal stationer.

Bolaget framhåller vidare att vid inbokning av förrättningar skall stationerna enligt utfärdade direktiv tillse att fordon tillhörande den aktuella inställesemånaden bereds tillfälle till besiktning. De sista dagarna i varje månad fullbokas regelmässigt inte förrän samma dag eller tidigast dagen före. Genom detta system kan enligt bolaget de fordonsägare som beställer tid för besiktning sista eller näst sista dagen i inställesemånaden i de allra flesta fall också erbjudas tid under denna månad. Under de perioder då tillströmningen av fordon är särskilt stor arbetar företagens personal på övertid för att så långt som möjligt tillgodose fordonsägarnas berättigade krav på service från företagens sida. Vidare företas tillfälliga omplaceringar av personal mellan stationerna för att så långt som möjligt eliminera effekten av oförutsedda personalbortfall, t.ex. på grund av sjukdom.

En undersökning den 31 januari i år visade enligt bolaget att flertalet stationer på morgonen denna dag kunde erbjuda besiktning under dagen av icke tidigare anmälda fordon med slutsiffra 1 i registreringsnumret. Vid övriga stationer, med undantag för tre små stationer, hade denna möjlighet funnits så sent som den 29 eller 30 januari. Sammanlagt ca 600 fordon med slutsiffra 1, vilka anmäldes till besiktning någon av de sista dagarna i januari fick besiktningen utförd först i februari. I anslutning härtill framhåller bolaget att möjlighet i vissa fall fanns att utföra besiktningen vid en närliggande station, men att erbjudanden härom avvisades av fordonsägarna. Vidare gjordes tidsbeställningen i vissa fall först på eftermiddagen den 31 januari. Ifrågavarande 600 fordon bör ses i relation till det totala antalet kontrollbesiktigade fordon under januari, som uppgick till 147 000. Bolaget säger sig ha för avsikt att inom ramen för nuvarande resurser vidta

ytterligare åtgärder i syfte att så långt som möjligt tillgodose fordonsägarnas önskemål rörande tid och plats för besiktning.

Avslutningsvis framhåller bolaget att den förhöjda avgiften för kontrollbesiktning vid inställelse under de två månaderna närmast efter inställelsemånaden har tillkommit för att motverka att fordonsägarna i större omfattning dröjer med inställelsen. Enligt bolagets mening har den förhöjda avgiften haft avsedd effekt. Ett genomförande av motionärernas förslag torde innebära risker för att det ursprungliga syftet med den differentierade avgiften inte uppnås. Mot bakgrund av erfarenheterna från sin hittillsvarande verksamhet kan bolaget inte finna att nuvarande regler om förhöjd avgift medfört en orättvis belastning på fordonsägarna. Det är enligt bolagets mening inget orimligt krav att en fordonsägare som vill undvika den högre avgiften anmäler sitt fordon till besiktning i så god tid att det kan tas emot senast under inställelsemånaden. Slutligen framhåller bolaget att en ändring av gällande bestämmelser i enlighet med motionärernas förslag från redovisningssynpunkt skulle medföra stora svårigheter för bolaget och ett kostnadskrävande merarbete för att kontrollera stationernas intäktsredovisning.

Utskottet

Enligt bestämmelser i vägtrafikförordningen skall motorfordon som regel undergå årlig kontrollbesiktning, om fordonet är minst tre år gammalt. Besiktningen, som utföres genom AB Svensk Bilprovning, skall äga rum inom en för fordonet gällande inställelsetermin, som består av en inställelsemånad, i regel bestämd efter sista siffran i fordonets registreringsnummer, och närmast föregående två och närmast följande två kalendermånader. Enligt en av Kungl. Maj:t fastställd taxa får högre avgift uttagas om besiktningen sker under de två sista månaderna av inställelseterminen.

I motionerna hemställs om sådan ändring av taxan att, i stället för inställelседagen, dagen för anmälan till besiktning skall vara avgörande för om högre avgift skall utgå, under förutsättning att fordonet inställs på den tid som bestämts vid anmälan. Till stöd för framställningen åberopas att de nuvarande bestämmelserna kan medföra att två personer, som vid olika stationer samtidigt anmäler sina bilar till besiktning, får betala olika avgift på grund av att arbetsbelastningen eller kapaciteten vid stationerna varierar.

Den förhöjda avgiften för kontrollbesiktningar, som äger rum under de två sista månaderna av inställelseterminen, har tillkommit för att motverka en ojämn arbetsbelastning vid kontrollstationerna. Statistiska uppgifter som i yttrande över motionerna lämnats av AB Svensk Bilprovning tyder på att

bestämmelserna också haft den avsedda effekten. Väntetider utöver några få dagar har under det senaste året endast undantagsvis förekommit. Ett genomförande av motionärernas förslag torde emellertid innebära vissa risker för att nämnda syfte inte förverkligas. Enligt bolagets yttrande skulle en sådan ändring även medföra stora svårigheter från redovisningssynpunkt och ett kostnadskrävande merarbete för att kontrollera de olika stationernas intäktsredovisning. Mot ett genomförande av förslaget talar också de vidsträckta möjligheter som genom den långa inställetserminen nu föreligger att undvika den ifrågavarande avgiftshöjningen. Slutligen må framhållas att nuvarande bestämmelser medger att bolaget, därest onormalt långa väntetider skulle uppkomma, underlåter att utta den högre avgiften.

Med hänsyn till vad sålunda anförts kan utskottet icke tillstyrka bifall till motionerna, varför utskottet hemställer

att motionerna I:283 och II:351 icke föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 mars 1968

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Alexanderson (fp), Svante Kristiansson (s), Knut Johansson (s)*, Ebbe Ohlsson (h), Nils-Eric Gustafsson (cp), Åkesson (fp) och Hansson (s);

från a n d r a kammaren: herrar Nyberg (fp), Grebäck (cp), Sundelin (s), fröken Anderson i Lerum (s), fru Ekroth (s), herrar From (fp), Hammarberg (s) och Adolfsson (h).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.